

AUKŠTAITIS

Lietuvos Persitvarkymo SĄJODZIO Utenos rajono tarybos leidinys

1990 m. kovas Nr. 3 (13)

Kaina 20 kp

LAISVĖS KAINA

Jau šintas devyniasdešimt penkeri metai (su nedidele dviešimt dvejų metų Nepriklausomybės pertrauka), kai Rusijos imperija užgrubė Lietuvą ir parverė ją. Keltėsi carai, valdžios sistemos, ginklai, tik nesiekė okupantų tikslai — išnaikinti ar surusinti lietuvius, kad šloje baltų žemėje neliktu nieko lietuviško.

Pirmasis bandymas išsilaisvinti 1831 metais nepasiekė. Nesėkminges buvo ir kitas, 1863 metų sukilimas. Tūkstančiai tremtiniai į Sibirą, spaudos uždraudimas, rusų kolonistų antplūdis į Lietuvą — tokia buvo laimės bandymo kalna. Zlauri azijatiska priespauda ir tamsa paskandina mūsų kraštą. Lietuva neatlaiko tokios negalios, ypač rytuose. Lietuviškos žemės apie Breslaują, Pastovius, Svyrius, Ašmeną, Lydą, Gardiną vis labiau slaviskėja. Kitame Lietuvos pakraštyje, atitekusiame Prūsijai, vis rečlau girdima lietuvių kalba Stalupėnai, Gumbinės, Išručio, Pilkainiai, Ragainės, Tilžės apylinkėse.

Bet giliai lietuvių siejos kamputyje ruse nanten viltis negesta. XIX ir XX amžiuje sandūroje „Aušros“ spindulial kviečia keltis tiek daug iškentėjusių tautų. Atbusti šaukia ir „Varpo“ balsas. Sunkiai, labai sunkiai, bet su dideliu viltimi keliai iškankinta ir parverga tauta. Imperijoms bekariaujant tarpusavyje ir joms nusilpus, Lietuvali išaušta lemtingoji 1918 metų Vasario 16-oji. Po dviešimt dvejų metų, ta pati Rusijos imperija, tik jau raudona, iškūnusi savo viltį, kas tik gall būti pasaulyje blogiausia, vėl uždeda mums vergijos Jungą. Apkviašė nuo bolševikinių idėjų, okupantams taikina ir tautiečių kraujuje braidižoja jau ir savi, lietuvių. Pavergėjų tautai jie prisiekių išlikimybę padėti kovoti, kad visas likęs pasaulis sulaikytų „raudonosios laimės“, ir tą sėkmingsai vykdo. Imperija auga ir plečiasi, grobdama vis naujas tautas ir valstybes. Bet perdaug apžlojusi, pradeda springti...

Ir vėl tamšu Lietuvos dangų kalp prieš šimtą metų 1988-aisiais nušviečia Atgimimo aušra. Vėl plazda trispalvė Gedimino bokšte, dar sykį žadindama viltį.

Ir štai Viltis — Laisvės vizija, Nepriklausomybės ženklas jau čia pat. Naujasis mūsų, o ne okupantu išrinktas parlamentas, 1990 kovo 11 dieną paskelbė mums ir visam pasauliui — mes atkurame savo valstybę, savo troškimą troškimą, savo vilties simbolį —

— LITUOS RESPUBLIKA.

Nors dar mindo šventą mūsų žemę svetimos kariuomenės batal, nors virš mūsų dar kybo atominių reaktorių grėsmė, mes tikime, kad tai jau nebeilgam. Mes tikime pasauliu ir prašome jo pagalbos, kad tiek daug iškentėjusių mūsų tautai ir mūsų žemel atitekta taikia ir ramybė.

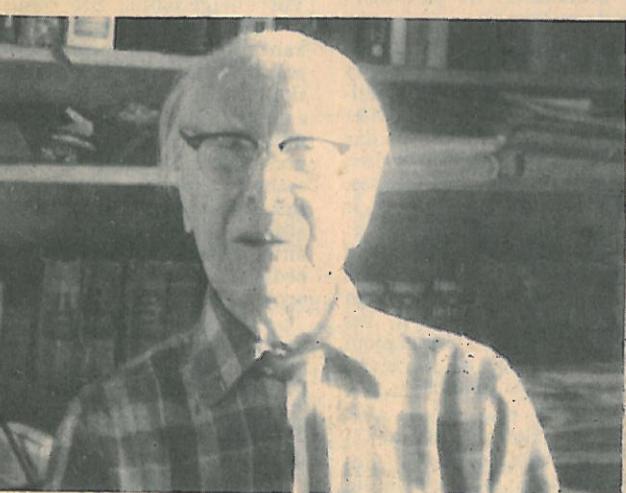
Mes tikime, kad tie, kurie klydo, daugiau nebelisduos savo Tėvynės, mes norime tikėti jų būsimą atgalia.

Mes tikime savimi, o labiausiai jaunimui, kuriam perduodame nuanšą, bet nesugnūždytą tėvų žemę.

Mes visi — visi, kurie joje gyvename ir gyvensime, turime suprasti, kad ši žemė — mūsų švenčiausias ir vienintelis turtas, kad turime saugoti ir puoseleti ją. Ir dirbtai jai ir jos žmonių gerovei!

Apsaugok, Aukščiausias, tą mylimą šalį!

Petras GALIAUSKAS

Kalėdų švenčių metu Sąjūdžio Utenos rajono tarybos atstovai aplankė buvusį Lietuvos užslenio reikalų ministrą Juozą Urbšį. Palinkėjo jam geros sveikatos, paškalbėjo apie ateitį.

Anot gerb. J. Urbšio, Lietuvali nereikia naujų kūrimo etapų. Tėra vienintelis keliai — pratęsti tolimesnes taikos derybas su SSSR, nutrauktas sulaužius tarpvystybinius sutarčių įsipareigojimus.

Gerb. J. Urbšys jaučiasi dar žvalus, pilnas optimizmo ir tiki tolimesne Lietuvos egzistencija.

Vytauto PETRONIO tekstas ir nuotrauka.

LIETUVA — JAU LAISVA!

Sveikiname mūsų remtūsius Lietuvos Respublikos AT deputatus gerb. Sauliū Šaltenį ir Albertą Miškinį — kovo 11-osios akto signatarus!

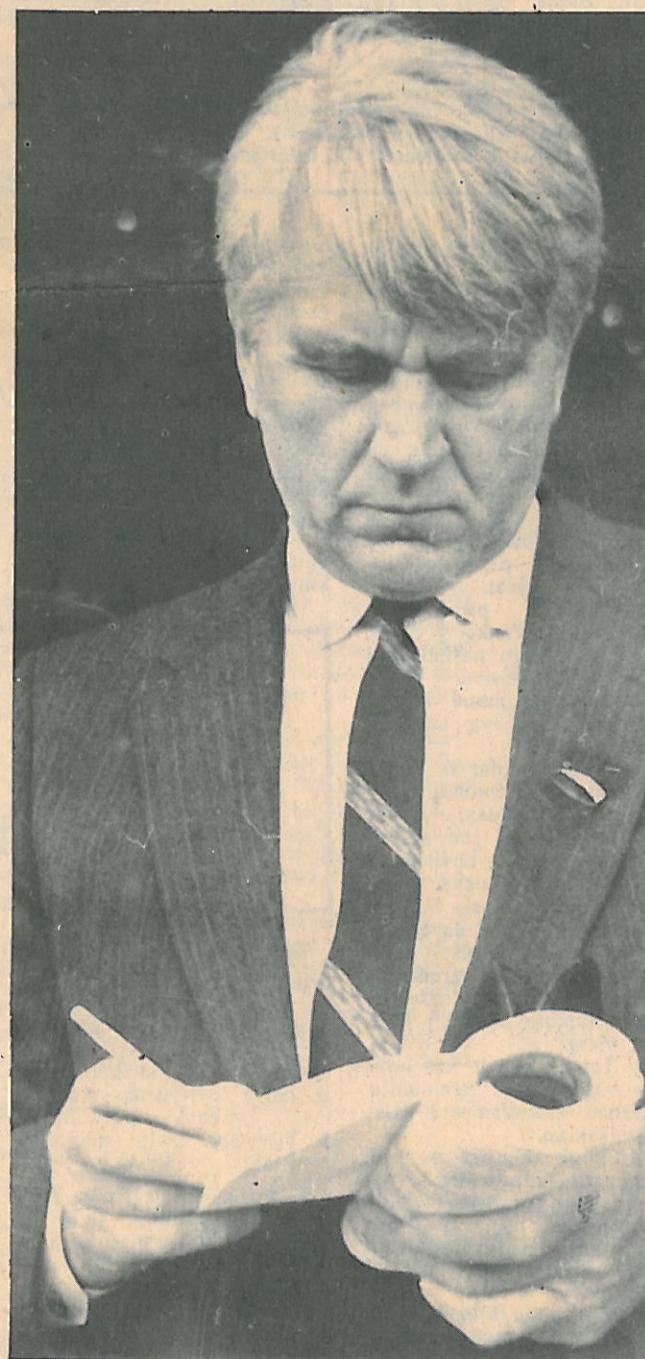
Interviu su žmogumi, niekada neišdavusiu savo įsitikinimų

Lietuvos Laisvės Lygos lyderis Antanas Terleckas maloniai sutiko atsakyti į keletą klausimų.

Gerbiamas, šiandien prasideda naujosios Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos pirmoji sesija, kuri tur būt taps istorinė. Ką šia proga galėtumėte pasakyti mūsų laikraščio skaityojams?

Aš dar pilnas išpūdžių iš paskutiniosios Sąjūdžio Seimo sesijos. Vaizdas liūdnokas. Girdėti labai jau daug balsų, kurie vis siūlo palaukti, neskubėti. Ir tiek daug pesimizmo pasiskymuoše. Kai kurie deputatai net išsigando, kad, šitaip klostantis aplinkybėms, nebus paskelbta Nepriklausomybė. TSRS liudiaus deputatas Smailys pribėgo prie manęs ir prašė, kad būtinai savo kalboje pasakyčiau, kad jokiui būdu neatidėlioti, būtinai skelbti Nepriklausomybė. Tai aš ir pasakiau, kad prof. (Smailio) nuomone reikia ją skelbt.

Mažai mes tikru vyru turime. Kad ir Aukščiausiojoje Taryboje. Juk visi girdėjo paskutinę A. Brazauskų kalbą. Labai sutrikęs, pasimetęs. Ir štai Seime vėl atsirado balsas, kad jis siūlyti į AT prezidiumo pirmininkus. Ačiū Dievui, niekas šio siūlymo neparėmė ir net nebalavo. Paskui prof. K. Antanavičius pradėjo reikalauti, kad vyriausybę sudarytų komunistai, nes jie ūki sugriovė, tegul, girdi, dabar atstato. Štai koks motyvas! Aišku, reikia neatstumti ir komunistų, tačiau ryžtų dirbtų turėtų ikvėpti kitos jėgos. Juk paskutiniu metu ministerijose nieko nedarama, viškas sustojo. Todėl reikalinga, kad būtu nauju žmonių. Turėtų tenai vykti depolitizacija. Depolitizacija turėtų ivykti TVR komitete. Juk visa propaganda dar komunistų rankose ir reikalui esant panaudojama. Nors paskutinė prof. K. Prunskienės kalba per TV teikia vilčių. Aš buvau ja truputį nusivylęs, kai ji taip gynė ekonominio savarankiškumo įstatymą, nes šis įstatymas Lietuvali nieko nedavė. Bet šiuo metu jos drąsi ir optimistiška kalba vis tiek vilčių, kad yra ryžtingų žmonių,

K. Kupriūno nuotrauka

kurie paskelbs taip ilgalauką Nepriklausomybę. Kaip ją skelbs, dar neaišku, bet, remiantis tarpautinės teisės požiūriu, remiantis gegužės 18 dienos Suvereniteto Deklaracija ir šiu metu vasario 7 dienos, tai mes teisiškai jau esame nepriklausomi. Kaip čia trečią kartą bus skelbama — neaišku. Paslmetus iš JAV. Vakarų valstybės Lietuvos, kuriai vadov-

Latvijos ir Estijos anekcijos nepripažista. Jos dabar aiškina, kad pripažins Lietuvos Vyriausybę, jeigu jinai turės realią valdžią. O čia jau viskas priklausys nuo to, kokius žmones sius derėtis su Maskva. Neduok Dieve, jeigu žmonės neturės proto ir pasiūlus A. Brazauską, kuris jau parodė savo poziciją... Mano giliu įsitikinimu reikia siusti delegaciją, kuriai vadov-

vautų Kazimieras Motieka, Kodėl K. Motieka? Visų pirmą jis yra teisininkas, o tai turi nemažą reikšmę, o antra — jo drasa ir principingumu aš neabejoju. Gerai būtu, jei šioje delegacijoje važiuotų tokie deputatai, kaip E. Klumby, C. Stankevičius, kai kas iš stipresnių ekonomistų. Bet net ne ypatingos žmonės čia svarbiausia, o kad vykstantys žmonės būtu drąsus ir ryžtingi. Kartoju, kad A. Brazauskas dėl šių savybių trūkumo į šią delegaciją netinka.

Jei jau taip pakrypo mūsų kalba, norėčiau paklausinti, ką manote apie komunistų organizuojamą paramų rinkimo kampaniją „A. Brazauską — Prezidentu“?

Tai CK suruošta akcija, kenkianti ir etikos, ir politikos principams. Manau, kad trečiadienio kalba (03 07) per TV parodė žmonėms kas yra kas.

Ir vis tik kokie būtų artimiausiai mūsų uždavyniai, paskelbus Nepriklausomybę?

Svarbiausia pareikalauj išvesti okupacinę kariuomenę. Cia viskas priklauso nuo tos delegacijos, kuri važiuos derėtis į Maskvą.

Kaip, Jūsų nuomone, reaguos į Nepriklausomybės paskelbimą Maskva?

Tai kad jis jau susitaikė su tuo. Aišku, jie nenorės to paskelbimo. Viskas labai priklauso nuo to, kaip palalkys tauta. Visų pirmą parlamentas turi kreiptis į Lietuvą tautą moralinės pagalbos, o mūsų pareiga rinktis į mitingus, pavyzdžiu, į Vilniaus Katedros aikštę, kultūrinius mietyngus, tuose mitinguose turi būti reikalaujama išvesti okupacinę kariuomenę. Aišku, jie nesuinteresuoti greitai išnykti iš čionai, jie visą laiką sabotuos. Bet jeigu pasilikis svetimo kariuomenė ir mūsų ministerijų kabinetas neturės realios valdžios, tai jos niekas nepripažins. Svarbiausia šiandien yra moralinė tautos parama. Mūsų visų, o taip pat ir emigrantų. Bet priklauso ryžtingai velyti ir paramyti deputatai. Ir, visą laiką apeliuot į tautą, prašyt jos pagalbos.

(Nukelta į 3 psl.)

ISTORINĖ ATMINTIS

Vilniaus kalėjimuose

Antano Žvirono prisiminimai
(Pradžia Nr. 1 (11))

Sėdėjo vis vienas arba dviese. Viena išmata su lenkų leitenantu — vilniškiu (Paliliūnu ar pan.), kiek su Jonuška (VLJ komiteto nariu, pabuvosiu Pečioroje 1946 m. pradžioje), gydytoju jaunu (pavardę užmūšau, su juo susitikau Lukiskėse). Pastaruoju metu su pulkin. Talyvėliumi.

Savotiška pažintis buvusi su juo. A. Tuniela grįžė iš pasivaikščiojimo ar pirties. Atidaro kamerą, o ten — keista būtybė: vlenom apatinėm baltom kelnėm, ant pečių — kailinukui, didžiulė barzda palei visą veida, tik akys blizga. „Rusas, kacapas“ — pamanės. Rusiškai viens kitą pakalbinė. Savo akimis netikėjės, kai pasiskės svečias esąs pulk. Talyvičius, visiems žinomas ilgametis Kauno miesto komendantas. Jo drabužius paėmė į „pročenką“ (dezinfekcijos kamerą), ir todėl — viena baltinių.

Kamera 47 maždaug tokio dydžio, kaip ir kamera 42. Tik jos langas į kalėjimo kiemą. Vasario 16 d. gatvės link. Dvi lovos: geležiniai — vamzdžiai, medžiaga aptrauktis. Bet viena suplysusi: šeimininkas gulė lovoje, o aš — ant grindų, dieną patalynę pasidėdu ant krašto apiplyšusių lovos.

Pasipaižinom. Atsirekomendavom. Pasidalijom pirmaisiais išpūžliais. Iš pirmo karto vienas kitam ištekėjom.

Kaimynystėje, kamerone 46, sėdi du: lenku pulkininkas (pavardė=?) ir Algir-

Zmona Adolfina su dukromis: Sigute ir Vida (ant taburetės). Nuotrauka iš šeimyninio albumo.

Anksti, dar gerokai prieš aušrą, pėsčiomis išejaus į Daugailius, iš kur pravažiuojančia „koncesine“, kaip tada vadinosi pirmosius keleivinius autobusus, turėjant atvykti į Uteną.

Prie plento atsiradau jau švintant. Būrelis susigūžusių keleivių trypčiojo plentėje, vis žvalgydamiesi Zarasų pusėn, kada pasirodys ta laukiamoji „koncesine“... Pasilabinės ir aš prisišieju prie laukiančiųjų. Truputį atokiau nuo kitų, žybčiodamas ir papsėdamas „cigarnycią“, krenkštė nebejaunas, kailinukais apsilikęs, žmogelis. Geriau išžiūrėjęs pažinu: „Motiejus!“ Toks jau netikės juknėniškiu ir kitu to kampo žmonių iprotis — vadinti kaimynus varda, nepaisant nei jo garbingo amžiaus, nei padėties.

Seniai jau buvau matęs Motiejų Miškinį. Po karo, rodos, kai jis pasiliko po visų negandų gyventi Juknėnuose, pavasario sutikom įtakelyje į Daugailius. Kiti su manim vaikščioje gimnazistai tada man aškino, kad Motiejus esąs profesorius. Tada jis man ir įsimine: vedantis baltą arkliuką į valsčiuje vykusių arklių komisiją. Ne važiuojantis, ne jojantis, o būtent — vedantis už pavadžio, kaip kokią karvę. Iš karto galėjai pasakyti, kad taip daro tik ne kaimo žmogus. O čia dar — profesorius! Kaip ir dabar, ir tada jis buvo apsilirkęs neapmuštais puskailiniais, užsidėjęs žieminių kepurę su snapiu, avėjo auliniais batais, ant kurių kažkodėl buvo užmauti kailiošai.

Toks štai ir dabar, su ta pačia, ko gero, apranga, pakumpes, užsimastęs ir gal net rūstokos išvaizdos. Motiejus Miškinis — žinomas nepriklasomas Lietuvos švietimo veikėjas, literatas, vadovėlių autorius, universitetės deštytojas, vertėjas... Būdamas ištikimas savo principams, nebepritapo prie naujos santvarkos, o grijo į giminę ir ēmés ukininkauti savo ūkelyje. Prievar-

tinė kolektyvizacija atėmė ir ši pragyvenimo šaltini. Beliko manytis vertėjo darbu ir kelionis prancūzų kultbos pamokomis Juknėnų septynmetėje mokykloje...

Panašias dūmas bedūmoint, plente pasirodė nedidelis autobusokas. Moterėlės, kaip ir visų laikų ir visų kraštų, pasistengė būti pirmosios ir dabar — tuoju susigrūdo prie praverstyti duru, kad, Dieve gink, nepaliktu kuri paskutinė. Likom du — vyrų.

— Prašom, profesoriau! — ištiesiau ranką į duris, kai jose dinga paskutinioji mūsų bendrakeleivė.

Dirstelėjės į mane akimis, lyg ironiškai, lyg su nuostaba išdrožė:

— A, matai, dar ir dabar yra mandagių žmonių...

Ilipės į autobusa, pamaciau M. Miškinį jau atsisėdusi. Greta jo buvo belukus vienintelė laisva vieta, tačiau, varžydamasis šio žymaus žmogaus dėl savo jaunumo, greta atsiesti neįdrįsau. Jis gi tai greit pastebėjo ir galvos linktelėjimu pasivadino mane į laisvąją vietą.

— Tai iš kur ir kas pats toks būsi? — be ceremonijų paklausė, žiūrėdamas į akis. Pasisakiau.

— Taigi, taip išeina, kad Pulgensa — tavo dėdė (tūrimas galvoje rašytojas Pulgis Andriušis, J. A.)? — ir jau iš karto pagryvėjės pasilenkė arčiau manęs ir dar pasiteiravo:

— Negirdėjot, kaip jam ten sekasi bumerangą svaidyti?

Supratau, kad jis ne mažiau už mane žino apie mano dėdės, o jo gero pažiūstamo ir kaimyno, Pulgiaus Andriušio kelius emigracijoje.

Užsimezgė pokalbis. Klausinėjo jis visko. Papasakoju, kad šiai mokslo metais (1955–1956) laikinai dirbu mokytoju Spirėnų septynmetėje mokykloje, o štai dabar vykstu į Utenos rajono mokytoju pasitarimą, kaip taip laikais jau buvo įsigalėjusi mokytoju „švietimo“ mada.

— Aha, taigi, ir aš ten važiuoju, ir aš... Išeina, kad mes dabar lyg ir kolegos esame.

Man pasidare nejauku dėl tokio sugretinimo, nes mano pedagoginio darbo stazas ketvirtus metelius teuzliudė, o ir pagal pareigas vos pradinių klasių mokytojėlis tada tebuva. ...Pastebėjės mano pasimetimą, padrasino:

— Nieko, nieko! Padalyvaujome šitame jų susirinkime...

— Prašom, profesoriau!

— ištiesiau ranką į duris, kai jose dinga paskutinioji mūsų bendrakeleivė.

— A, matai, dar ir dabar yra mandagių žmonių...

— Kaip negali būti? Kalba tavo taisyklių nežino, o

das Jurskis (!). Aleksandras tuo susirio (moržės kalba) per sieną su juo. Jis man pasakė: suimtas vasario 9 d. Kėdainių apylinkėse, uošvio ūkyje; smarkiai kaltina, jis nenori prisipažinti, dezorientuotas, nežino kaip laikytis. Aš jam pranešu: beveik viskas žinoma, mūsų pasitarimas, atsaukimas... nežinā iš kur, kuriuo keliu; žinomu faktu nera prasmės slėpti. Pasikalbėjimas nutrūksta. A. Jurski išveda, perkelia į kitą kamерą, kaip vėliau kad pasirodo, priešas mus, į buvusių mano (42).

1947. VI. 02

Keistas mano kaimynas — dzūkas Aleksandras Tuinyla. Patekes į kalėjimą, apsisprendė gyventi ne kaip žmogui, bet kaip kalinui, t. y. apsilieodusiam, purvinam. Ir griežtai laikosi šio nusistatymo: nesiprausia, nesiivalo, nesišvarina. Tik išimtinai atvejais griebiasi švaros palakyto: šluoja, kai primygintai prižiūrėtojas įsako, prausiasi, kai jau akivaizdžiai purvinas pasidaro. Pavalges dubeni kruopščiai liežuviu išlaižo, barzda pašluostuo; paskum ranka barzda — juoda, blizgančią — suglost, plaukus pirštais pakedenė, tanka ranką ištrina, išglost, vadinas, rankas nusiplauna. Batai dulkėti. Ant palto albės pūku ir vilnų kuokštū, prikibusi prie kailinukų, kuriuos kai kada virš palto užsidėdavę. Laikydamas savo principo, ir orą garsiai gadina. Trečias ménuso neskaliams baltiniams — surinti, juodi. Bet parazitų nera. Toki pat principai išpažinės ir pulk. Talyvičius. Abiem gerai buvę, abu jie sutardave.

Manės jie neįtikino. Pradžioje, kai dar nebuvome gerai susipažinę, keistą nuomonę vienos apie kitą buvome susidare, savo veiksmais viens kitą erzindavome. Pasirodo, jis stačiai pykino mano dažnas prausimasis, ir dar su mulu, indų šluostymas, nosinėlų-skudurėlų skubimas; jo

nuomone, tatai nerelkalinga, be to, didina oro drėgmę. Mane dirgino — kartu intrigavo — jo nenoras, aiškiai pastebimas, bekyšas, užsispypimas nesivalyti. Nesišvarinti. Ypač nepatogu einant valkčioti: paltas pūkuotas, vilnomis apdraikytas, batai lyg iš sašlavu krūvos ištraukti. Kartą jam nuo palto aš rankojau pūkus, vienas, kai jis apsiliklo ir rengesi iš kameros išeiti; sukandės dantis dzūkas laikėsi, tylėjo.

Per ilgesni laiką tas jo nusistatymas silpnėja. Ypač po to, kai teko gyventi su daugeliu žmonių ir kai jam nepavyko sustikti pasekėjų. Slapgi jis labai švarus, darbštus žmogus. Būdinga jo savybė — jei prastai laibti, tai ir nepradeti, o jei dirbtai, tai jau dirbtai kaip reikia — kruopščiai, nuodugniai ir iki galio. Jei jau ima pirtytis prausis, skalbtis, tai niekis taip gerai neisipraus, kaip jis. Ir niekas būdavo, taip švarai grindų neiššluoja, neišplauna, kaip jis. Kai reikia moses gaudyti, tai dzūkas geriausiai būdą sugalvoja, geriausią priemonę išrandant, išskliausiai išeina, daugiausia užmuša. Ir t. t. visuose darbuose. Pastabus. Gerai mato. Turi gerą klausą. Gabus kalboms mokyti, gerai tarimą pasisavina. Ap skirtai, gabus, geras darbininkas. Disciplinuotas, pareigingas. Bet užsispypres — kai įsikals į galvą, sunku jam nuo to atskriptyti. Sunku jam nuomone pakeisti, kai jo argumentai sugriauti. Nelinkes i kompromisus eiti. Diskusijoje, glnčiose prie kababus. Pavojinga užgauti jo savimele, ambiciją. Galima susipykti. O susipykus — sunku susitaikyti.

Aš radau dzūką pavargusį, išblykusį, paniurusį, bet nė kiek nepalūžusį, nesusmukusį. Gyvena vien iš kalėjimo maistu. Apetitas geras. Niekuo nesiskundžia.

(B. d.)

pjautinė prizmė“ esančios netinkamos, reikią pakeisti kažkuo kitu, ir t. t., ir t. t.

Staiga iš salės galio pasigirsta pikta ir garsiai, net stačiokiskai paleista replika:

— Ka čia, Pūsliu, plepi!

Per mokytojų eiles nuviliu, šnabždesys: Miškinis, Miškinis... Visų galvos atsuktos atgal. O pačiam galėto stovi jis — Motiejus Miškinis ir nieko nebodamas dėsto pilnu balsu toliau:

— Zinai ką? Einam prie turgaus — ten tokia valgyklielė ilgai dirbanti yra. Pavažiuoniu aš tave prancūzišku receptu: kava su vynu. Ir pakalbėti ramiai galiems...

Profesoriai, leiskit, palydėsiu, nes baisiai slidu.

— Aš pačiam dar ryta saukiu, kad yra dar ir jaunu žmonių mandagiai. Nu kai gie einam — tai einam!

Taip ir žygiuojam mudu, paslidinėdami: keliais kartus vos sugriebiu už kailinio, o jis, nei iš šio, nei iš to, pralinksmėjus man ir sako:

— Zinai ką? Einam prie turgaus — ten tokia valgyklielė ilgai dirbanti yra. Pavažiuoniu aš tave prancūzišku receptu: kava su vynu. Ir pakalbėti ramiai galiems...

Kaip tarėm, taip ir padarė — sako liaudies išminčiai. Atsiradome mudu toje „Valstiečių valgykloje“. Chruščiovinių laikais duonos neturėjom, bet jau gėrimų, tai ant kiekvieno kampos ko tik norėjai, to ir galėjai gauti. Taigi, sėdime sau už apšnerpštą stalelio ir bandome tą „prancūzišką receptą“. Nei šis, nei tas pagal mane: sriubteliai tai kavos gurkšnelį, tai vermutą, tai dūmą patrauki... Keisti tie prancūzai, bet jei Miškinis taip daro...

Kalbamės apie jo brolius Antaną ir Vincą, ir mano giminės, jų likimus, kalėjimus. Užsiminė į apie literatūrinius vertimus, ir dar ši bei tą. Prislegtas, mątau, neramus mano pašnekovas. Neslepia jis savo minčių ir dėsto viską atvirai:

— O žinai, ir gerai, kad mus ubagis padarė! Prieš karą nebežinojom nei ką valgyti, nei ką gerti, nei kaip rengtis. Nemokėjom branginti to, ką turėjom. Va dabar tai pamokys...

Netikėtai prie mūsų atsirado kažkokis inteligentiskos išvaizdos seniokas. Pažiūrėjo jis į mus, pažiūrėjo ir nebeislaikė:

— Motiejukas! Miškinis! — ir puolė šiam vos ne į glėbi, — iš kur gi čia tu dabar? Sitiek metų, štieki metų! — kartojo vis ir kartoj.

Glebėsciai du senukai, du carinės gimnazijos bendramoksliai, nesimatę, jie jau patys nebežino kiek metų, bet, matyt, geri buvę bičiu-

Jonas ANDRIUSEVICIUS Motiejus Miškinis mano atmintyje

Pasiekę Uteną, išlipome prie vokiečių kapų (dabar tą vietą taip ir norisi pavažinti kultūros gėdos parku). Mano bendrakeleivis pasiskakė dar turis kažkur užėjti, tad į I vidurinės mokyklos (vėliau pavadintos T. Tilvyčio) salę nuėjome atskirai.

Pilnulėlėje patalpoje dar šiaip taip radau vietą ir, nesiryšius nesiygdydamas, išsiaiškiau. Konferencija, kaip ir dešimtys kitų tais laikais, vyko pagal „standartą“: vedėjo S. Griškevičiaus, inspektorius V. Zemaičio (jei atmintis neapgauna) pranešimai, po to — pasiskymai. Vieną linksmą tos konferencijos epizodą įsimenu vieną gyvenimą.

I tribūnų pakyla eilinis kalbėtojas, man nepažistamas matematikos mokytojas. Zmogus jau pusamžis, tik mokslo gėdos parkuose, išskirtinė senokai dirbantiesi ir turintiesi kaip pakalbėti ir šioje konferencijoje. Jis ener gingai ima kritikuoti geometrijos vadovėlio terminus. Esą savokos su priesagom — inis, inė, kaip antai „nupjautinis kūgis“, „nu-

kad tai galbūt — štai analožiski pavyzdžiai: seniau buvo giedotinės mišios, dabar yra sudėtinis išgėrimas... Va, jums ir priesogos -inis ir -inė...

Salė jau užiau nuo juo. Sutrikės kalbėtojas dingsta iš tribūnos, o tajį „dalykišką“ pasiskymą sugriovęs Motiejus Miškinis susiržinės vėl sedasi į savo vietą ir dar aplinkiniams kažkai pusgarsių aiškina. Tą valandėlę iš kelių šimtų uteinėlių mokytojų turbūt nė vienas nebūty išdrįs jam papriestauti. Toks didelis buvo jo autoritetas!

Konferencija baigėsi vėl, jau temstant. Per dieną nusikamavę mokytojai spruko kas sau. Kadangi ir kita diena dar kažkas turėjo būti, išėjau galvodamas, kur pasukti nakvynės ieškant. Tačiau vos tik išėjės iš mokyklos kiemo, vėl pažiūrėjau Miškinį. Ant šaliatvėlio ledas aptirpęs, slidu kaip ant stiklo, o jis su savo kaliošuotais batais slidinėja, rizikuodamas kiekvieną akimirką parvirsti... Pagančio senuko ir vėl neiškenčiau:

— Motiejukas! Miškinis! — ir puolė šiam

Mūsu kandidatai

Sajūdžio Utenos rajono tarybos remiami kandidatai i Utenos rajono Liaudies deputatų tarybą

Smėlio gatvės rinkiminė apygarda Nr. 1
Simonas PETNIUNAS — Utenos rajono notaras.

Smėlio gatvės rinkiminė apygarda Nr. 2
Valentina GIMBUTIENĖ — LEKG vyr. bibliotekininkė.
Artūras MIELIAUSKAS — LEKG inžinerius-tehnologas.

V. Kudirkos gatvės rinkiminė apygarda Nr. 3
Sigitas PUODŽIUKAS — LKJS rajono komiteto sekretorius, LPS rajono tarybos narys.

Vilniaus gatvės rinkiminė apygarda Nr. 4
Petras GALIAUSKAS — RSO darbu vykdytojas, LPS rajono tarybos pirmininko pavaduotojas.

Basanavičiaus gatvės rinkiminė apygarda Nr. 5
Leonas Konradas MUSNICKAS — autotransporto įmonės Nr. 1 planavimo skyriaus viršininkas.

Palangos gatvės rinkiminė apygarda Nr. 6
Antanas SIMONELIS — Utenos maisto pramonės ir žemės ūkio mokyklos dėstytojas, LPS rajono tarybos narys.

Basanavičiaus gatvės rinkiminė apygarda Nr. 7
Vidmantas MALAKAUSKAS — gamybinio susivienijimo „Utenos trikotažas“ vyresnysis įrengimų meistras, LPS rajono tarybos narys.

Taikos gatvės rinkiminė apygarda Nr. 8
Aloyzas REDECKAS — kilnojamos apdailos darbų kolonos dailidė.

Taikos gatvės rinkiminė apygarda Nr. 17
Vidmantas SAVICKAS — mėsos kombinato konstruktörė.

Taikos gatvės rinkiminė apygarda Nr. 18
Balys JUODZEVICIUS — kraštotoros muziejaus direktorius, LPS Seimo narys, LPS rajono tarybos narys.

Kuktiškių rinkiminė apygarda Nr. 20
Stasys PUODŽIUKAS — Kuktiškių kolūkio vyr. agromatas, LPS rajono tarybos narys.

Leliūnų rinkiminė apygarda Nr. 21
Jonas GALINIS — autotransporto įmonės valruotojas. Vidūnas TUTKUS — Leliūnų kolūkio vyr. inžinierius mechanikas.

Saldutiškio rinkiminė apygarda Nr. 23
Mindaugas Petras RUDOKAS — Saldutiškio girininkijos girininkas.

Tauragnų rinkiminė apygarda Nr. 25
Kazimieras PREIKSA — Tauragnų ambulatorijos gydytojas-stomatologas, LPS rajono tarybos narys.

Jotaučių rinkiminė apygarda Nr. 27

Antanas BERNOTAS — MSMV viršininkas.

Noraišių rinkiminė apygarda Nr. 29

Skirmutis SIRVYDIS — Vilučių kolūkio pirmininkas.

Vyžuonų rinkiminė apygarda Nr. 30

Petras JUODELĖ — Naujasodžio kolūkio vyr. zootechnikas, LPS rajono tarybos narys.

P. Viluno gatvės rinkiminė apygarda Nr. 9

Vytautas PETRONIS — Utenos maisto pramonės ir žemės ūkio mokyklos dailininkas-apipavidalintojas, LPS rajono tarybos narys.

Lauko gatvės rinkiminė apygarda Nr. 10

Algimantas KIREILIS — kilnojamosios mechanizuotos kolonos darbo užmokesčio skyriaus inžinierius.

J. Grudžio gatvės rinkiminė apygarda Nr. 11

Donatas CEPUKAS — laikraščio „Utenis“ redakcijos žemės ūkio skyriaus vedėjas, LPS rajono tarybos pirmininkas.

Aušros gatvės rinkiminė apygarda Nr. 12

Mečislovas SMATAVICIUS — kilnojamosios apdailos darbų kolonos vyriausiasis inžinierius.

Aušros gatvės rinkiminė apygarda Nr. 13

Algirdas GILDUTIS — specializuoti treste vyriausiasis ekonomistas.

Aušros gatvės rinkiminė apygarda Nr. 14

Janė Ona PALSKIENĖ — centrinės ligoninės gydytoja rentgenologė.

Ovidijus PIŠKARSKAS — dujų ūkio eksplotavimo kontoros įmeistras.

Talkos gatvės rinkiminė apygarda Nr. 15

Vitoldas ZABARAUSKAS — naftos produkto tiekimo įmonės degalinės operatorius.

Talkos gatvės rinkiminė apygarda Nr. 16

Pranas MEDEISA — specializuoti treste gamybinių technologinių komplektavimo valdybos meistras, Lietuvos demokratų partijos Utenos skyriaus pirmininkas, LPS rajono tarybos narys.

Sajūdžio Utenos rajono tarybos remiami kandidatai i Utenos miesto Liaudies deputatų tarybą

V. Kudirkos gatvės rinkiminė apygarda Nr. 1
Audronė LAURINAVICIŪTĖ — centrinės ligoninės gydytoja stomatologė.

Vilniaus gatvės rinkiminė apygarda Nr. 3
Adolfas MIKULENAS — grūdų priėmimo punkto darbininkas.

J. Basanavičiaus gatvės rinkiminė apygarda Nr. 4
Zenonas TALEIKIS — komunalinių įmonių kombinato meistras.

Palangos gatvės rinkiminė apygarda Nr. 5
Vilius TAUJANSKAS — Utenos psichiatrinės ligoninės sanitaras.

Valžganto gatvės rinkiminė apygarda Nr. 9
Elena MUSNICKIENĖ — Utenos centrinės ligoninės gydytoja.

J. Grudžio gatvės rinkiminė apygarda Nr. 10
Juozapas KAZICKAS — Utenos autotransporto įmonės valruotojas.

P. Viluno gatvės rinkiminė apygarda Nr. 11
Felišas ZALNIERIUS — elektros tinklų inžinierius.

Valžganto gatvės rinkiminė apygarda Nr. 12
Algimantas Juozas STAKĖNAS — mėsos kombinato vyrasis technologas.

Talkos gatvės rinkiminė apygarda Nr. 16
Stasys PETRĖNAS — miškų ūkio planavimo ekonomistas.

Talkos gatvės rinkiminė apygarda Nr. 19
Vanda ADOMENIENĖ — VI vidurinės mokyklos įstaiga.

Aušros gatvės rinkiminė apygarda Nr. 21
Vygaantas SLIESORAITIS — Utenos pieno kombinato generalinis direktorius.

Aušros gatvės rinkiminė apygarda Nr. 22
Adolfas PAURYS — gamybinių susivienijimo „Spalis“ Utenos cecho frezuotojas.

Smėlio gatvės rinkiminė apygarda Nr. 23
Edmundas PUPINIS — Utenos maisto pramonės ir žemės ūkio mokyklos dėstytojas.

Antanas VAITKEVIČIUS — gamybinių susivienijimo „Utenos trikotažas“ šaltkalvis-įrankininkas.

Smėlio gatvės rinkiminė apygarda Nr. 25
Pranas Vytautas MIKALAUSKAS — įrangos gamybinių susivienijimo „Spalis“ Utenos cecho frezuotojas.

LPS konferencijos „LIETUVOS KELIAS“ REZOLIUCIJA

Dėl vletos savivaldos rinkimų

Rinkimai į vietos savivaldos tarybas tokie pat svarbūs, o gal net svarbesni, negu rinkimai į Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą. Naujai išrinkti miestų, rajonų ir apylinkių tarybų deputatus turėtų daug teisių ir galimybų pakeisti valdančios partijos įvestą tvarką — tikrai sakant, panaikinti netvarką ir žmonių beičiškumą.

Sajūdis yra pasiryžęs skirti didelį dėmesį šiemis rinkimams. Reikėtų ne tik ieškoti tinkamų kandidatų į deputatus, bet ir mums patiemis pasidaryti agitatorais, patikėtiniais, rinkimų stebėtojais.

Būtina pasiekti, kad ne Komunistų partija, anksčiau kontroliavusi gyvenimą nuo viršaus ligi apačios, o patys kaimų ir miestų žmonės sprestų, kaip jiems tvarystis, kaip ūkininkauti, ką statyti ir kaip dalintis darbo vaistus.

Kiekviena tauta turi tokią valdžią, kokia jis verta. Tegul daug išskentusi mūsų Tėvynė išsirenka tokius deputatus, kurie bus tikri Lietuvos patriotai, gerbs Jos kalbą, kultūrą, sieks nepriklausomybės ir gerovės.

Nesupratau laikraščio pozicijos

Nepadesi — negerai, padėti — blogai, tokias išvadas padariau, perskaite „Utenio“ sausio 9 d. numeryje R. Rutkauskio ir J. Kazlausko straipsnį „Pirmiausiai savieims“ ir to paties laikraščio sausio 27 d. numeryje korespondento prierašą ūkininko G. Šireikos laikškui. Ten aš esu kaltinamas, kad nurašytą techniką pardaviau ne saviem žmonėms, o ūkininkams.

Kuri laikraščio pozicija tikroji? Teko išklausyti ūkininkų prašymus padėti, o taip pat daug plikių žodžių, skirtų tiems, kurie nenori jiems padėti arba padeda ne darbais, o tik žodžiais. O aš va, padėjau ūkininkams, ir, pasirodo, blogai padariau.

Taip, pripažistu, minėtuose straipsniuose faktai tikri, neskaitant kai kurių iškraipymų. Ir vieninteliam Daugailių ūkininkui pardavėm viškinį traktorių, tokį patį ir Kuktiškių kolūkio ūkininkui Vidmantui Kaškevičiui, apsvarsčius tai mechanizatorių susirinkime.

Kodel ne saviem žmonėms? Taigi ar galima palyginti darbų apimtis 60 ar 40 valandų su ūkininkų sklype ir keliausdešimties hektarų ūkininko lauke. Kolūklečiui technikos kada ne kada prireiks, o ūkininkas be traktoriaus — kaip be rankų. Be to, kolūklečiams leidžiama pasinaudoti kolūkio technika pasodybinių sklypų įdirbi-

mu.

Mano nuomone — pasiryžimas ūkininkauti ne privilegija, o didelis varginantis darbas ir, be abejo, rizika. Reikia didžiuotis tokiai žmonėmis ir visokeriopai juos remti. Nesunaudos jie vieni tiek produkcijos, kiek pagamins. Daug jos parduos ir, aišku, ne asmeniškai man. Parduos mums visiems, neskirstydam i savus ir svetimus. Nesigėdins, manau, ant savo stalo matyt ūkininkų produkciją ir minėtų straipsnių autorai, nesukdami sau galvos, kurio kolūkio ūkininkas ir iš kur pirkę techniką į patiek.

Automašina nebuvo parduota kolūklečiui, nes registracijos poskyryje tiek man, tiek A. Suminiui buvo paaškinta, kad pagal galiojančius įstatymus ją pirkti ir užregistruoti gali tik ūkininkas. A. Suminas ne ūkininkas, todėl ir pardavėm automašiną ūkininkui P. Kazlauskui. Vėliau įstatymas keitėsi, bet mašina jau buvo parduota.

Reikia nepamiršti senų kaimo žmonių išminties — „blogas tas ūkininkas, kuris pirmiausia nepasirūpina savo namais, savo žmonėmis“ — rašoma redakcijos komentare. O aš tai taip sakyau: neduok Dieve tokį ūkininką, kurie nemato toliu savo kiemo. Todėl taip ir nusigyvenome, kad kaimo problemų sprendėjai buvo atvažiuojantys neprasyti ir nesiomanantys mūsų sodiečių reikalų „svečiai“.

Daugailių kolūkio pirmininkas Jonas NAUJIKAŠ

I Nepriklausomybė — SU raudona vėliava

Kovo 8-oji, Utene

Autobusų stotyje autotransportininkai pravažiuojančius „Jedinstveninkus“ linksmina raudona SSSR vėliava. Ant pagalbinės mokyklos-internato ir V vidurinės mokyklos taip pat kabos raudonos vėliavos. Dar pora išblukusiu raudonų vėliavų liūdi prie kai kurių įstaigų. Kelionka trispalvių. Ir viskas. Nei prie rajono vykdomojo komiteto, nei prie milicijos, net prie prokuratūros vėliavų nėra. Jokių, kaip ir beveik visame mieste.

Kokią gi šventę švenčia pagalbinės mokyklos-internato direktorių K. Malaiška? Jį nesunku suprasti — nebūtų tarybų — nebūtų nei Kovo 8-osios, nei „tarybinų“ moterų, o tuo pačiu nebūtų tiek beglobių ir debilių vaikų — nebūtų jam ir darbo.

Pats laikas rajono švietimo skyriui palengvinti sunkią K. Malaiškos dalių ir leisti jam pailsėti nuo šio darbo. Na, o jeigu ir švietimo skyriui tai būtų per sunku, gal padės naujai išrinkti rajono lėlių deputatai?

Mykolas VALEIKA

Be didesnių komentarių pateikiame žmonių, kuriebuvo įteikti tokie „patobulinti“ biuleteniai, parodymus: (kalba netaisyta).

„Aš, Sniegenaitė Bronislava, šiu metų vasario 24 d. nuėjau balsuoti į Saldutiškį apie 10 valandą. Man pasirašius, padavė lapelį, aš užsidėjau akinius ir norėjau pasakytai, kas parašyta prie kiekvienos pardavės. Pamačiau, kad dvi pardavės jau išbrauktos mėlynais brūkšnais. Grąžind-

ma biuletenį pasakiau, kad išbraukta. Išgirdo žmonės ir kilo šurmulyas. Tikrai atsimenu, kad buvo išbrauktos Cepuko ir Miškinio pavardės. Si biuletenį grąžinus, davė kita, neišbraukytą...

Toks pat išbraukytas biuletenis išduotas ir O. Urbanonėi.

Kas tai: kliaidos, neįsivaizduojamas aplaudumas, ar...?

Sajūdžio Utenos rajono taryba

AUTORIŲ NUOMONE NEBŪTINAI TURI SUTAPTI SU REDKOLEGIJOS NUOMONE

Dėkojame, kad padidintą leidinio kainą suprantate, kaip nedidelę auką Sajūdžiui.

Spaudė Utenos spaustuvė, Kauno g. 33. Užsak. Nr. 622. Tiražas 3000 egz.

„Aukštaitis“ is published in the Lithuanian language by the Sajūdžio Utena Council. Editor: V. Breiva